

Tove Alsterdal

PODAJ
MI RUKU

Ljndeni

Podaj mi ruku

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Tove Alsterdal

Podaj mi ruku – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Tove Alsterdal

PODAJ MI RUKU

Ljndeni

Copyright © Tove Alsterdal, 2014 by Agreement with Grand Agency.

Translation © Miroslav Zumrík, 2019

Cover design © Radoslav Bielený, 2019

Cover photo © Paradise Studio/Shutterstock

Photo of Tove Alsterdal © Nikolaj Alsterdal

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-0897-5

ISBN e-knihy 978-80-566-0945-3 (1. zverejnenie, 2019)

BUENOS AIRES

1978

V tme mala pocit, že sa dusí, znova a znova. Na hlavu jej natiahli špi-navú kuklu a ona nemala dostatok vzduchu. Kuklu už predtým určite použili. Zdalo sa jej, že cíti pach potu, ľudských výlučkov, niekoho, kto to nezvládol.

Telo sa vzbúrilo proti nej. Horelo od elektriny a kričalo z otvorených rán na chodidlách, tepalo v lone, kam jej to pustili ešte raz.

Prehrávali hudbu. Celý čas tá hudba.

You can dance, you can jive, having the time of your life...

Napriek hluku ventilátora dokázala rozoznať zvuky vzdialených vlakov a hustnúcej premávky, keď sa z noci stával deň. Ranné zvuky boli najväčšou hrôzou. Dvere búchajúce na nižších poschodiach, kroky po schodoch stúpajúce k povale, kde ležala. Čakanie, kým škárou pri dolnom okraji kukly uvidí čižmy, a potom opäť hudba, tóny z praskajúceho magnetofónu, ktoré sa medzi kamennými stenami ozývali čoraz hlasnejšie a ona si pri nich priala zomrieť. Predstavovala si smrť ako chladné a bezodné ticho. Ako nehybné čierne jazero v lese, ktorý nikdy znova neuvidí. V noci, keď jej osamelosť v kukle pripadala ako súvislá stena a ona mohla iba hádať, odkiaľ prichádza dýchanie v jej blízkosti, myslela práve na to jazero. Zvláštne. Tak dávno tam nebola. Unavovalo ju. Nekonečné vărmlandské lesy ju vtedy dusili a teraz si predstavovala, že tam, iba tam by mohla opäť dýchať.

Bolesť neprestávala. Dni stále plynuli.

See that girl, watch that scene, diggin' the dancing queen...

Stalo sa, že kdesi veľmi ďaleko počula spievať deti zo školy, a to bolo horšie než výkriky a čižmy, ktoré tvrdo udierali do kamennej podlahy. Na druhej strane existoval život, kým ten jej odňali a nikto nevedel, kde je. Začula hlasy, ktoré spoznávala. Zmocňovalo sa jej šialenstvo. Videla iba podlahu a nohy v čižmách, keď sa blížili. Ak sa odvážila nadvihnúť hlavu, rozoznala spodnú časť čiehoši trupu.

Teraz zavolali jej číslo. Tak veľmi bolelo, keď vstávala. Odviedli ju dolu po schodoch, potkýnala sa pritom o reťaze, ktorými mala spútané nohy, a cez oči jej natiahli šatku, takže sotva videla jeden schod za druhým.

Rinčanie ďalších reťazí okolo nej, ešte jedno schodisko.

Musí sa pokúsiť spomenúť dievčatá, povedať, že je mama, nechápu to? Jeden úder obuškom po krku a stíchla.

Suterén. O tomto dome vedela už pomerne dosť a rovnako veľa pochopila o zle, bolesti a pohrdaní tým kusom hnoja, ktorým bola. Objavovali sa myšlienky o Bohu, no nikdy nepatrila medzi tých, čo padnú na kolená a modlia sa.

Zhodili ju na zem. Vlhké ruky jej zvierali ramená a nohy, prsty sa jej zabárali do rán. Tvrдили, že ju zaočkujú.

Štipnutie do ramena. A potom hmla. Ako ranný opar nad jazerom Fryken, pomyslela si, snažila sa rozpamätať na jazero a ticho, ale začala sa triasť. Nechcela umrieť. Jej končatiny sa priechili tejto nespravodlivej smrti, veď žila tak krátko, nedokázala sa však viac hýbať. Telo sa bez citu zviezlo na kamennú podlahu. Bolesť sa stiahla a ona viac necítila to zlé. Iba pach moču.

Potom počula niekoho celkom blízko nariekať a ďalej už nič nevnímala.

JAKOBSBERG

2014

Obe ženy sa vykrúcali pred zrkadlom, pokúšali sa nájsť uhol, z ktorého by vyzerali najlepšie. Ľavý alebo pravý profil, to bola otázka, mali hebkú pokožku a špúlili ústa, ktoré kričali po bozku. Jedna si utrela trochu rúžu zo zubov a kútikom oka sa na ňu pozrela. Charlie mala podozrenie, že len čo vyjde von, okomentujú jej vek.

Len si tu stojte a lichoďte si, koľko chcete, pomyslela si, aj tak netušíte, čo znamená milovať.

Cestou späť k baru sa zapotácala.

O živote neviete nič, nič o tom, čo je ťažké a zlé.

Pri barovom pulte ju podsadol niekto v čiernom a trblietavom.

„Prepáč, ale tu som sedela ja,“ pokúsila sa prekričať hudbu.

Dievča sa pootočilo.

„A kedy?“

Charlie sa pretlačila bližšie a podarilo sa jej úmyselne zhodiť dievča zo stoličky. Na svojom stehne ucítila mužovo koleno a jeho pery na svojom uchu.

„Ty a ja sme tu asi najstarší,“ skonštatoval. „Vravíš, že si tu už bola?“ pokúšal sa konverzovať.

Charlie si odpila z tretieho drinku a otočila sa k tanečnému parketu, dunivá hudba sa vlnila a odrážala, prenikala jej telom.

Áno, pomyslela si, už som tu bola. Som tu celý život. Našla som lásku a znova som ju stratila. Stále som, pretože horím. Žijem.

„Nepôjdeme inam?“ zakričal.

Na internete vystupoval pod menom *Anosomtoja*. Čomu to vra-vel, že sa venuje? Vývoju? Nemysli si, že to pôjde tak ľahko, hovorila si v duchu. Nemysli si, že som vďačná už za to, že si o niekoľko ro-kov mladší. Ak vôbec si.

Pozrela sa mu do očí, ale nestalo sa nič, neiskrilo to medzi nimi. Nemohol jej pomôcť. Večer bol premárnený.

A čo ak nie? Pohľadom kĺzala po miestnosti. Muž, ktorého si všimla už predtým, tam stále stál. Pri vchode, s tvárou ukrytou v tme, osamelý, rozhladajúci sa. Jeho pohľad na nej utkvel presne v okamihu, ako jej na tvár dopadlo svetlo, a ona to odrazu ucítila. Smiech, ktorý sa začal v lone a rozbehol sa do celého tela. Rozhorúčila sa a rozprú-dila sa jej krv.

Opojenie jej vrelo v hlave. Odtisla od seba drink.

Pomaly prešla k tanečnému parketu a na chrbte cítila mužské po-hľady, nepozvala ich však, aby ju nasledovali. Tancovala sama, vždy. Zdvihla ruky nad hlavu a začala sa pomaly vlniť v rytme hudby, v ba-sových linkách, uistila sa, že muž pri dverách sa na ňu stále pozerá, že sa presunul o čosi bližšie a nemôže od nej odtrhnúť oči, a ona tie svoje privrela a tancovala, nemyslela viac na to, ako sa odtiaľ dostane.

Žiaden z tých, ktorí ho v tú noc videli kráčať po Jakobsbergu, ne-vedel, kým v skutočnosti je. Ľudia sa odtiaľ sťahovali, vydali sa za svojimi snami, iní sa pobrali na večnosť, firmy zanikli.

Tabule sa zvesovali, tváre vymazávali.

Rytier odbočil do centra a všimol si, že v neónovom nápise nad kinom Falken nesvietia písmená F a N. Prešiel popred okná zruše-nej kaviarne Domus, kde teraz boli pokladnice supermarketu Coop. Ak by privrel oči, znova by tam vnútri okolo okrúhleho stola uvidel starých kamošov. Zazrel by život, ako vyzeral odtiaľ.

Presne vedel, pri ktorom okne sedeli, keď tu spolu boli prvýkrát. Pamätal si vôňu jej vlasov, ako sa jej krútili a neposlušne padali pred oči, ako zakláňala hlavu, keď ju rozosmial.

Ladový vietor sa hnal pomedzi štvorhranné budovy v centre a neušil nič o jari, bral so sebou odpadky a nepríjemné spomienky.

Samozrejme, že nikto nemohol viesť kaviareň niekde, kde ľudia sedeli a prerozprávali pol dňa nad jednou šálkou jávskej kávy. Dokonca ani družstvo. Nie za takýchto okolností. Spoločnosť sa musí vyvíjať. Buď napreduje, alebo sa rúti do pekla.

Okolo s hulákaním prešla skupinka mladých. Vo voľných nohavičiach a bundách s kapucňami smerovali hore k Söderhöjden. Rytier sa stiahol do ulice medzi miestnym úradom a Angelovým stánkom, aby sa im vyhol. Z tunela sa vynorilo niekoľko nočných oslavujúcich z posledného kyvadlového vlaku a rozprchli sa. Pred podnikom Rytier Jakob stál vyhadzovač a fajčil.

Vtedy si ju všimol. Alebo možno o čosi neskôr. Najprv tam bolo zopár dvadsaťročných báb, ktoré sa so smiechom vyrútili z podniku. Po kamennom námestí sa rozľahla diskotéková hudba, až kým sa dvere opäť nezabuchli.

Rytier Jakob. Ten podnik pri tuneli tu bol odnepamäti. Pocítil chuť na alkohol, čas akoby zastal. Teplo a hustý dym tam vnútri, už len pomyslenie na spenené pivo v pohári mu myklo nohami. Vibrácie strún pod bruškami prstov ľavej ruky pri akorde C! Vo vzduchu sa vznášalo blues *a teraz sa utíšite, pretože vám zahrám skladbu o trpkom živote a o zázraku lásky...* Rytier sám pre seba natiahol a pokrčil prsty vo vrecku, ukazovák na strunu H, prvý pražec, prostredník na strunu D, druhý pražec. Struna A pod bruškom prstenníka, malíček na éčku a *vaeng*, keď hrabol do strún, počul to úplne jasne.

Potom sa dvere do Rytiera Jakoba otvorili znova. Je to naozaj ona?

Tmavé vlasy jej povievali okolo hlavy, bola taká pekná. Nerozmýšľal, vykročil z tieňa a zdvihol ruku.

„No nie, ahoj,“ povedal. „Ahoj, kočka.“

Koženú bundu mala rozopnutú, na nohách plátenné tenisky, nevyzerali, že je v nich práve teplo.

„Ako sa máš?“ opýtal sa a chvejúcou sa rukou si prešiel po vlasoch. Predtým ich mával zopnuté do chvosta. „Ty ma nespoznávaš?“

Chlapík, ktorý bol s Charlie, k nemu urobil dva kroky. Zadával sa mu priamo do očí.

„Čo chceš?“

Rytier vedel odhadnúť, kedy je načasе ustúpiť. Muž bol nižší než on, ale značne širší. S holou hlavou.

„Poď, ideme,“ ozvala sa Charlie.

„Poznáš ho?“ opýtal sa muž.

Keď Charlie potriasla hlavou, rozvlnili sa jej vlasy.

„Je mi zima,“ povedala mrzuto a rozhodne potiahla chlapíka za rameno, „podme už.“

Muž venoval Rytierovi posledný pohľad a potom zamierili na námestie.

„Aj ty by si sa mal asi hýbať,“ upozornil ho vyhadzovač za ním. „Zamrzneš, keď tu budeš stáť.“

Rytier zadupotal nohami, aby si v nich rozprúdil krv. Šiel za párom v miernom odstupe. Týpek sa nezachoval pekne. Čo je zlé na tom, ak sa človek správa slušne? Prešli okolo galérie, ktorá sa vypínala nad starou Domuskou a prekrúcala proporcie, domy z päťdesiatych rokov oproti kvôli nej vyzerali staršie a menšie, než si ich pamätal. Charlie sa tam vpredu pritísla k týpkovi o čosi bližšie, vzápätí ju prehltla tma na konci centra a bola preč.

Zastal pri odpadkových košoch. Trochu sa v jednom pohrabal päsťou a objavil spolovice zjedené balenie hranolčekov a časopis Metro. Nič na pitie. V hrudnom koši pocítil prázdno, už sa to začalo, čoskoro si bude musieť niečo dať. Poboľievalo a píchalo ho v prstoch, ktoré boli na chlad najcitlivejšie, a tiež v strípnutých palcoch na nohách. Zdvihol zrak, keď si uvedomil, že zozadu sa k nemu niekto blíži.

Krásny čierny kabát, taký trojštvrťový, aký nosievali dole v meste. Ich pohľady sa stretli.

„Ále, doriti, recyklácia,“ povedal Rytier a zamával hranolčekmi, pohľad mu skĺzol na noviny. Boli včerajšie. V Sýrii stále zúrila vojna. Chudáci. Minister Anders Borg povedal, že Švédsko je na tom dobre, ešteže čoskoro budú voľby, doriti.

Muž v kabáte nič nepovedal, iba rýchlo pokračoval rovnakým smerom ako tí dvaja predtým. Čoskoro zmizol aj on.

Kamenné dlaždice. Odpadky víriace okolo. Vietor, ktorý sa dobýjal do tunelov a uličiek.

Rytierovi v tú noc neostávalo nič iné, ako vyjsť až k Mlynskému kopcu. Cez tunel kyvadlového vlaku, kde v odpadkových košoch dohromady našiel akurát polovicu citróna Loka a zvyšky bagety s tuniakom zo Subway. Krátko sa ohrial v novej čakárni autobusovej stanice, kým ho nerozzúrilo ostré svetlo. Pokračoval cez chodník s názvom Vtáci spev, jeho nohy už k cieľu kráčali podvedome.

Jakobsberg, teda Jakan, bol celý jeho život. Nachádzali sa tu všetky jeho spomienky, Kutica, drevená vila hore na ulici Aspnäsvägen, kam často chodievali, keď boli mladí a divokí, a predtým Lúka, rovno vedľa centra, kde sa schádzali a po večeroch grilovali a plnili starú studňu pivovými fľašami, až kým nepretiekla. Ľudia sa báli prejsť okolo a miestne noviny písali o nebezpečnom gangu napriek tomu, že oni akurát pili slabšie pivo z tých malých plechoviek, ktoré vtedy predávali v balení po šesť, brnkali na gitare a spievali, tiež dosť fajčili, samozrejme, a všeličo do seba liali, ale čo, doriti, veď boli mladí. Bolo to dávno, potom ich odviezli preč a na zvyšku zeme, ktorá tvorila Lúku, postavili domy, v jeho hlave však partia stále existovala, ďalej hrala pesničky, ktoré nikto iný nepočul.

Keď sa vyteperil až navrch kopca, kde dvesto rokov stával mlyn, až kým vyhorel, znovu ho postavili a znova vyhorel, začal pochybovať, že stretol naozaj Charlie. Stávalo sa, že videl čosi, čo nik iný nie. Mal teóriu, že všetky časy existujú súčasne, paralelne, a nie v priamej línii. Jestvuje veľa žien, ktoré sa na seba podobajú, ale ona bola vždy čímsi výnimočná.

Zlaté dievča.

Pod nejakými kríkmi napokon našiel dve poloprázdne plechovky piva, sčasti ukryté v starom lístí. Jedno značky Mariestad 4,5 a jedno slabšie, no aspoň niečo. Pivo však naspodku zmrzlo na hrudky ľadu. Rytier sa presunul k drevenej hranici, ktorú sem natáhali oby-

vatelia mesta. Zajtra je sviatok Valborg, pálenie čarodejníc, a potom máj, takže jar je už za dverami. Pamätal si, ako boli dievčatá malé a on pracoval vo fabrike na kondómy. Na Valborg dostali biele sandále, vtedy teda nemrzlo, doriti.

Znel zborový spev, trieskali petardy a zúrila zima.

Nájdenie piva mu o stupeň zlepšilo náladu. Všimol si, že na obrovskej kope raždia a odpadkov je postavená pohovka. Červená dvojmiestna, niekto sa ju rozhodol vyhodiť. Vyzerala naozaj lákavo. Skotúľal ju, sadol si a prikryl sa niekoľkými kartónmi. Zapalky mal so sebou vždy. Vo vrecku bundy tiež našiel sviečku. V novinách čítal o chlapíkovi, ktorý prežil noc v aute na sever od Pajaly uprostred zimy iba vďaka sviečke v príručnej skrinke. Odvtedy si také sviečky vždy napchal do vreciek, keď sa mu naskytla príležitosť. Zapálil ju a podržal nad ňou plechovku Mariestadu. Ležiak sa roztápal dlhšie, než by sa zdalo. Začal sa silno triasť, buď od zimy, alebo to bol začiatok záchvatu. Zo sviečky odkvapol vosk, ktorý drobný plameň zahasil. A tak zapálil časopis Metro, ten bol úplne suchý, a keď sa oheň rozhorel, spomenul si na vojnu v Sýrii. Oheň sa zahryzol do kúska kartónu a potom pár paličiek a dosiek, až mu pri nohách vznikla vatrička. Cítil, ako ho do tváre pichajú plamene, a ľad, ktorý sa pomaly topil, keď sa zo zmrznutého dna plechovky uvoľnili prvé kvapky.

Lena Morbergová videla, ako sa hodiny na nočnom stolíku posunuli. Ukazovali presne štyri nadránom. Počúvala klepot zo synovej izby. V noci všetky zvuky zosilneli. Teraz už používal slúchadlá, takže nemusela vnímať výbuchy a strieľanie, aj tak sa jej však zdalo, že tam vnútri bojuje vo vojne, strieľaj, strieľaj, zabíjaj, a ona zatiaľ v duchu rozoberala, čo s ním tie hry robia, kým sa to tam vnútri vo svojom svete jej mladší syn stáva.

Pod prikrývkou jej bolo príliš teplo, a tak ju nervózne odhrnula, trpeli jej nohy, musela vstať. Mala by to riešiť inak? Stanoviť odmeny, protislužby, tresty, jedna hodina za počítačom by stála jednu hodinu

učenia? Niečo predsa povedať musí. Uvedom si, že ráno vstávaš, a čo známky, tvoj život, tvoja budúcnosť, obrátiť si denný režim je nebezpečné. Vzdialíš sa skutočnému svetu, toto tu nie je život.

Alebo áno?

Nie je dobre, že ho niečo zaujíma? Že sa naučil všetko o počítačoch, vycibril si schopnosť pohotovo reagovať?

Prikrývku zo seba úplne stiahla a otvorila vetračku, vonku bolo chladno, potrebovala vzduch. Tabletky na spanie nechcela. Oťažievala jej z nich hlava a mala neodbytný pocit, že je neprítomná. Noc pred sviatkom Valborg a teplota pod nulou, to je šialené. Pozrela sa na rady okien v obľeb fasáde oproti. Pred niekoľkými dňami panovali až letné teploty, začali kvitnúť stromy. Naozaj teraz vo vzduchu poletuje sneh?

Vo viacerých oknách sa svietilo. Počas nocí po byte nechodila sama, videla ich už predtým. Tých, čo nespia.

Dolu na prvom poschodí niekto zažal a Lena videla žiaru počítačovej obrazovky z viacerých okien, sieť vždy bdela, ľudia sa schovávali za klávesnicami, milovali sa, nenávideli a víťazili v imaginárnych vojnách. Priamo oproti na šiestom poschodí vošla do kuchyne mladá žena iba v nohavičkách a naliala si čaj. Nevedomuje si, že ju vidieť? Zazrela tiež staršieho muža vo svetle zabudnutého adventného venca. Zdalo sa jej, že ho pozná, nevedela si však spomenúť na meno. Nie je to ten, čo na poslednej výročnej schôdzi navrhol, aby sa vnútri vybudoval dvor s plotom a bráničkami, pomyslela si, a vtom sa niečo odrazu pohlo, popred ňu preletel tieň. Vykríkla a odskočila od okna. Boli to rozkročené nohy, tesne za oknom, úplne nahé ľudské telo. Otvorené ústa a roztrvorené oči, vlajúce vlasy a vzápätí boli preč. Prázdno. V nasledujúcom okamihu zdola začula zvuk, na ktorý nikdy nezabudne. Tvrdý úder a praskot a potom odniekiaľ krik a ďalšie zvuky, ktoré sa medzi budovami násobili a odrážali.

Potom často rozmýšľala: Bolo nás tolko.

Tolki sme v tú noc nemohli zaspať.

Keď sa ozvalo prvé policajné auto blížiac sa zdola od cesty Viksjöleden, na ihrisku vo dvore sa zišlo už sedem osôb. Na pyžamá si natiahli kabáty alebo si rýchlo obliekli tepláky a nestihli si zapnúť bundy. Sedemdesiatnik latinskoamerického výzoru preliezol cez nízky plot okolo ihriska, aby sa mŕtvemu pokúsil nahmatať pulz na krku – ten bol od krvi a zakrývali ho vlasy, takže najprv nebolo vidieť, že je to tvár ženy, jej telo sa skrútilo spôsobom, ktorý sa nedal označiť inak než groteskný. Tenký župan jej po páde zahalil väčšiu časť tela.

Nieкто uprene hľadel, iný odvracal zrak.

„Necítim žiaden pulz,“ povedal muž. Volal sa Rodríguez a do Jakobsbergu prišiel ako utečenec z Čile pred štyridsiatimi rokmi. Hovorilo sa, že pracoval ako ochrankár čilského prezidenta Allendeho.

„Jasné, že necíti, doriti,“ zamrmľal mladší chalan, ktorý si ani nestihol navliecť bundu. V trochu primalej mikine ukázal navrch obrovskej bytovky s pôdorysom ohnutým ako banán. Týčila sa do čiernej oblohy bez hviezd do výšky desiatich poschodí.

„Spadla odtiaľ. Videl som to. Také čosi sa predsa nedá prežiť, nie?“

Lena tam iba stála a pozerala sa. Počula, ako si ľudia navzájom hovoria vety ako to je hrozné a to je strašné, nechápem, hneď sme volali stodvanástku, a vy bývate v dvadsaťjednotke, však?

Potom na niekoľko minút stíchli, pretože viac nebolo čo povedať. Pozrela sa nahor a rozmýšľala, ako dlho trvá okamih, odkedy človek skočí. Stihne mu prebehnúť život pred očami, stihne si predstaviť bolesť, ktorá príde? Striasla ju zima, pritiahla si kabát na nočnej košeli a ľutovala, že si nevezala nohavice, prv než vybehla von.

„Tak prídu už konečne?“ ozval sa Gustavsson, starší muž z výročnej schôdze, ktorý takisto zišiel dolu. Lena sa pozrela na hodinky. Prešla sotva polhodina, odkedy hodiny na rádiu v jej byte ukázali štyri. Začula, ako nieкто potichu povedal, že sa tu hrávajú malé deti. A že je to preto ešte horšie. Napadlo to aj jej, hoci by tak možno uvažovať nemala. Ihrisko, na ktoré boli v bytovom družstve také pyšné, spolu so zľavami a miestom na grilovanie, a minigolfové ihrisko medzi bytovkami. Stihnú odpratať telo, krv a všetko to ostatné, bez-

tvaré, lepkavé, čo sa rozprsklo, keď žena dopadla, postarajú sa o také veci policajti? Asi by to malo byť preč, skôr ako sem prídu deti?

Ludia sa znova zhrkli a čudovali sa, kde tolko polícia trčí, niektorí podupkávali a mali pocit, že musia vysvetliť, prečo boli hore v nedeľu v noci o 04:13, čo bol presný čas, keď k udalosti došlo.

Lena nemala chuť rozprávať o svojich chronických problémoch so spánkom a úzkosti, pozrela sa nahor k oknu na siedmom poschodí, ktoré osvetľoval synov počítač. Ani si nevšimol, že som vybehla, pomyslela si, nevie, že pod jeho oknom niekto zomrel. Mala chuť vrátiť sa tam hore, vytiahnuť ho do tejto prekliatej mrazivej aprílovej noci, a ukázať mu mŕtvolu. Existuje čosi ako skutočnosť a tá je občas úplne na hovno, ale my v nej žijeme, POCHOP TO! A potom by ho objala, presne tak, ako keď bol malý.

Keď Uffe Rainer uvidel, ako silné svetlá z policajných áut zalievajú dvor, stiahol sa ku vchodovým dverám. Stál obďaleč a videl to isté, čo všetci: ženu, ktorá dopadla na malý drevený plot a umrela pred ich očami, na udržiavanom dvore medzi dvoma obrovskými domami v tvare banánu na ulici Aspnäsvägen v Jakobsbergu.

Ako v nejakom prekliatom filme. Uprene sa pozeral na jej vlasy, ktoré sa roztekali do tmavej škvrny, na nahú nohu, vystretú nahor. Čoskoro ju odnesú na nosidlách, policajti zrejme kriedou zaznamenajú obrys jej tela a on ju už nikdy neuvidí.

Auto s vysielaczkou sa blížilo, predieralo sa pomedzi košaté kríky a bicykle, ktoré stáli vonku. Potom zamierilo práve cez zamrznutý, pôvodne bahnitý trávnik, a zastalo. Vystúpili z neho dvaja policajti.

Uffe Rainer sa obrátil a vklzol späť do vchodu. Bol to inštinkt. Pridržal dvere, aby nešťukli, keď sa zatvorila.

Keď vyšiel na desiate poschodie, musel podísť k jej dverám. Tak rád by siahol po kľučke, otvoril a uvidel ju vnútri spať.

N. Holm, stálo na poštovej schránke. Nie Erikssonová, ako sa Charlie volala priezviskom. Vedel, že ju tu načierno ubytovali príbuzní Nanny Holmovej, ktorú pred niekoľkými rokmi vzali do domova dôchodcov. Charlie musela Uffemu sľúbiť, že to nikomu neprezradí, pretože v takom prípade by ju z bytu vyhodili. Jej klamstvá boli drobné poklady, ktoré ukrýval pred svetom.

Keď sa vrátil do svojho bytu, rýchlo zavrel dvere a odohnal samičku korely, ktorá si mu chcela sadnúť na plece. Urazená Ebba Grönová zatrepotala krídlami a usadila sa na polici na klobúky: „Osemsto stupňov,“ zašiekala, „Ver mi.“

„Buď ticho,“ zasipel Uffe Rainer.

„Buď ticho, Major Tom,“ ozval sa z obývačky Ziggy Stardust. Červenochvostý žako sedel na svojom oblúbenom mieste na lustru, Uffe ho však potme nedokázal rozoznať. Zahmatkal po policičke s knihami. Vzal si ďalekohľad a postavil sa k závesom, tým starým kvetinovým, ktoré tu viseli, odkedy mama pred štyrmi rokmi zomrela a on to tu musel prevziať.

Teraz na dvor dorazila záchranka. Prišlo ešte jedno auto. Ďalší dvaja policajti. Ďalekohľadom videl, ako sa viaceré tváre s otvorenými ústami obrátili nahor. Nieкто ukazoval priamo na okno, za ktorým stál. Alebo možno vedľa, k Charliinmu balkónu? Po oblohe stúpala dym, niekde očividne horelo. Personál záchranky prikryl jej telo plachtou. Už ju nevidel.

Teraz sa z hlúčika odčlenil jeden zo susedov. Uffe spoznal holú hlavu frfloša Reinikainena. Býval v rovnakom vchode, na treťom poschodí alebo tak nejako, a teraz viedol policajtov ku vchodu.

Uffe zložil ďalekohľad. Čoskoro sa ozve dobre známe škrípanie výťahu.

Tam dolu cúvala záchranka von z dvora. Ju so sebou nevzali. Vedel, čo to znamená. *Sine spe*. Beznádejný prípad.

„Mrznem,“ zašiekala Ebba Grönová, keď sa vrátil do chodby. Uffe prilákal vtáka dolu z police a zatvoril ho do spálne. Stálo ho to takmer dva roky a celé kilá semienok, kým korelu, túto maličku

pankáčku so sivožltým odstávajúcim chocholom na hlave, naučil najznámejšie texty speváčky Ebby Grönovej. „Ver mi, ver mi.“ Nespokojné škriekanie sem teraz cez dvere doliehalo iba slabo.

Z papierovej škatule pod policou na klobúky vzal hrbu reklamných letákov. Zroloval ich a opatrne vsunul do otvoru poštovej schránky, čím vznikla škára pre zvuky zo schodiska. Potom klesol na zem ku vchodovým dverám a počul, ako výťah zastal, ozvali sa ťažké kroky po hladkej kamennej podlahe.

„Takže už je mŕtvy?“ Ariel sa mocovala s konárom, ktorý sa nepodával, mykala ním a ťahala ho, akoby jej strom odopieral čosi, na čo mala právo.

„Nie, zlatko, práveže žije,“ povedala Helene a ukazovala na púčiky, ktorým sa veľmi nechcelo vyraziť.

Vzala dievča za ruky a hnetla ich vo svojich, až boli teplé.

„Nevrátíme sa k ostatným?“

Na lúke dolu pri pláži rástla kopa drevín, ako to už na jar býva. Kričky a staré stromy, ktoré uhynuli počas zimy, hromady suchého minuloročného lístia a drevá, ktoré sem priniesli ľudia pri upratovaní letných chatiek. Zátoka v šérach bola žiarivo modrá a mala sedem stupňov, ako zistil Malte, ktorý vždy vyskočil na mólo a najprv skontroloval teplomer pripevnený o bóju. Helene Malteho videla, ako ťahá niekoľkoketrovú dosku k hromade raždia, a vtom začula, že jej zvoní mobil.

„Dávaj pozor, aby v nej neboli klince,“ zvolala a pomyslela si, že mala telefón vypnúť, aby jej túto harmóniu s prírodou nenarušal.

„Pani Helene Bergmanová?“

Cudzí, výrazne neosobný hlas.

„Áno, pri telefóne.“

Helene nezachytila meno, iba to, čo prišlo potom.

„... z policajného zboru v Norrorte.“

„Prepáčte, o čo ide?“

Otočila sa chrptom proti slabému vetru. Norrort, prebehlo jej myslou, tam patrí Norrtälje. A tiež Roslagen, Vaddö a Nyby, kde sa práve nachádzala. Stalo sa niečo s chatou, s Jockem? Ostal v nej, aby po zimných mrazoch opravil kohútik. V prvom momente jej napadol požiar, ale to by predsa nad stromami videla dym.

„Takéto správy neradi oznamujeme po telefóne. Boli sme za vami na vašej adrese, ale nenašli sme vás doma. Ste sama?“

„Prečo sa pýtate?“

Helene podišla k mólu, aby to nikto nepočul, preč od miesta oslavy, kde sa zhromaždilo zo dvadsať dedinčanov a letných hostí, nerátajúc deti. Žiadneho z tých ľudí veľmi nepoznala, niežeby sa stýkali, ale zdravili sa, samozrejme, a keď mali možnosť, zapájali sa do činností v obci, do osláv sviatku Valborg a letného slnovratu, výročného stretnutia združenia obcí. Čosi v policajtovom hlase jej napovedalo, že sa dozvie niečo nepríjemné. Už len to, že jej volá v nedeľu, ju zneistilo, a tak sa otočila k moru, ktoré pohlcovalo všetky zvuky, odtiaľ nikto nemohol vidieť jej tvár.

„Ide o Camillu.“

„Prepáčte, o koho?“

„Vašu sestru.“

„Aha.“

Helene počula, že policajt zopakoval meno, Camilla Erikssonová, a potom to, čo nasledovalo. Klesla na mólo, chlad z dreva necítila. Mŕtva. Také zvláštne slovo, také krátke. Tak málo písmen, akoby sa to muselo vybaviť rýchlo, za okamih, a odrazu je všetko inak. Hlas ďalej znel. Niečo o balkóne. Že ešte nie sú známe bližšie podrobnosti.

„Pani Bergmanová, ste tam?“

Sklonila pohľad do vody, na pohojdávajúcu sa bójú. Reťaz pri pohybe škripala. Zdalo sa jej, že svoj hlas počuje prichádzať odkiaľsi zvonka.

„Prepáčte... pre mňa je to vždy Charlie. Preto som hneď neza-reagovala.“

„Potrebujeme vám položiť niekoľko otázok. Najlepšie by bolo, keby ste prišli na policajnú stanicu do Sollentuny, ale môžeme po vás prípadne poslať niekoho z miestneho zboru. Nachádzate sa na ostrove Vaddö v obci Norrtälje, však?“

„No teraz sa odtiaľto nedostanem.“ Pozrela sa na májovú vatru, konáre vytrčajúce ako z obrovského vtáčieho hniezda. Nesmú sem vliezť a rozbiť deťom idylku, pocit bezpečia, ktorý im vytvorila. Tradiície, ktoré každoročne dodržiavali. Videla Ariel a ďalšie dievčatko, ako okolo seba rozhadzujú suché lístie a smejú sa. Jocke by mohol ostať s deťmi. Ona môže nastúpiť na autobus do mesta. Vystúpi pri Mörby alebo pri nemocnici v Danderyde, odtiaľ predsa idú spoje až do Sollentuny.

„Len som si myslela... dnes večer je sviatok Valborg.“

Sekundy ticha. Priala si otvorený horizont, ostrovy však obohnali zátoku lesom. Ako môže myslieť na také veci, ako je oslava sviatku Valborg? Čo si o nej pomyslí policajt, ktorého meno nezachytila a ani nechce vedieť? A predsa existovalo čosi, čo bolo práve v tomto okamihu, keď sa všetko v jej vnútri rútilo, dôležitejšie: že človek sa musí držať svojich istôt. Nesmie sa stratiť. Oheň musí horieť, piesne musia znieť. Združenie obcí zorganizovalo aj tombolu. Jej rodina do nej poskytla cenu, balíčky sladkostí, a tie by deti veľmi rady vyhrali späť.

Odkašľala si.

„Postačí, ak prídem zajtra?“

Za súmraku ľudia zapálili májovú vatru, tesne pred deviatou večer, keď svetlo jarného dňa zmodrelo. Niekoľko chlapov zo združenia obcí si zastalo okolo ohniska a vlialo doň zápalnú tekutinu, plamene vzbĺkli a zahryzli sa do dreva. Horúčava donútila chlapov o pár krokov ustúpiť. Zátoka stmavla, oheň praskal a blkotal, spev znel silno a zreteľne. *Zima sa topí, už je po nej... alebo sa smeje, je jar a večer, slnko sa smeje na život, les, jazero...* Zopár žien z dediny spievalo v kostolnom zbore, vysoké tóny sa splietali s plameňmi v tanci na

pozadí čiernej oblohy a žiariacich tvárí. Dávna spomienka na oheň počas sviatku Valborg: od iskry z ohňa sa jej chytila bunda, jej staršia sestra mávala rukami a búchala po nej, Helene kričala a kričala a Camilla ju udierala po bunde, až kým oheň neuhasila. Na bunde jej ostala čierna diera. Spomínala si, že to bolo na Mlynskom kopci v Jakobsbergu, veľký mlyn sa týčil proti večernej oblohe ako tieň a ona si pamätala chlad, keď musela od ohňa odísť, ruku, ktorá ju odtiaľ odtiahla. *Čoskoro sa privalia, purpurové, zlaté, azúrové...*

Ariel stála tesne pri jej nohách, zababušená, akoby stále bola zima. Helene držala dievčatko za plecía, a keď ju rozboleli ruky, pochopila, že ju objíma príliš silno. Malte pobehoval kade-tade a pokúšal sa zadupať poletujúce iskry. O smrti nič nevedeli.

Áno, prichádzam, volá veselý vietor, do krajiny, do neba...

Nedokázala to povedať ani im, ani Jockemu. Jedli hamburgery, ktoré Jocke vonku ugriloval. Potom deti pomohli pri vešaní posteľných obliečok a upratovaní myšacieho trusu po zime. Oznámila im, že zajtra musí odísť do mesta kvôli práci. Ako mala deťom vysvetliť takú vec, čo by im povedala?

Je mi to ľúto, moje zlaté, ale vaša teta zomrela.

Čože? My predsa nemáme žiadnu tetu.

„Prepáčte,“ ozval sa policajt, ktorý si sadol oproti nej. Volal sa Aurel Krawczyk a mal vyše meter deväťdesiat, nohy si musel pod stôl doslova poskladať. Ten bol z dubového dreva a v tom smutnom odtieni, aký sa vyskytuje iba na úradoch. Každá zo štyroch stoličiek v miestnosti bola iná.

„Telo odviezli do ústavu súdneho lekárstva v Solne,“ spresnil a sklonil pohľad do svojich papierov.

„Musím...?“

V autobuse, ktorý sa rútil po diaľnici do mesta, myslela práve na to – či to od nej môžu žiadať. Aby vstúpila do chladnej miestnosti, kde, ako si predstavovala, sa všetko ozýva a je v nej zima, a mož-